

A nehezebb körülmények felkészültebb gárdát kívánnak!

A hálózati-módszertani munka „elerőtlenedése” nem helyi jelenség, ezt igazolja *Szita Ferenc* vitaindító cikke is. Még vannak — és nem is kevesen — olyanok, akik különbséget tudnak tenni a hatvanas évek és napjaink módszertani tevékenysége között. Szerencsések voltak azok, akiknek a „fel felé ívelő” idők jutottak. Nem valószínű, hogy eredményeik záloga csupán jobb munkájuk volt. A hetvenes évek könyvtárosai képzetebbek voltak, hivatásukat jobbára maguk választották, s ha elképzeléseik találkoztak a gyakorlattal, meg is maradtak a pályán.

Módszertani könyvtárosnak lenni nem könnyű. Aki erre vállalkozik, annak kötelessége ismerni — sőt jól ismerni — a könyvtári munka valamennyi részletét, emellett olyan emberi tulajdonságokkal is kell rendelkeznie, amelyekkel a területén működő könyvtárosokat meg tudja nyerni partnernek, kedvet, lendületet tud beléjük plántálni.

Kik lettek „annak idején” módszertani könyvtárosok? Felsőfokú végzettségűekben nem bővelkedett a hálózat, pedig rájuk lett volna szükség. A hálózati központok, alközpontok a tanfolyamot végzett, középfokú szakképzettséggel rendelkezőkből válogattak. Központi továbbképzésükkel azonban nem törődtek, pedig ez feltétlenül eredményt hozott volna. Bennük megvolt ugyanis a könyvtárügy szeretete, a kitartás és az a vállalkozó kedv, amellyel évről évre, újra és újra tanítani, irányítani tudták a kezdőket. Régóta tudjuk, hogy ez ma már nem elég. A változásokhoz való igazodás is nagyobb tudást követel. Ha választani kellett a jelentkező új és régi módszertani könyvtáros között, lehetett-e lemondani arról, aki már hosszabb ideje hálózati feladatokat látott el, ismerte a helyi terepet, adottságokat, és a kapcsolatokat már kiépítette. A helycserét mégis véghez kellett volna vinni, még akkor is, ha kezdetben nem mutatkozott volna látványos eredmény, hisz a hálózat, a terület megismeréséhez egy-két évre van szükség.

A személyi gondokon kívül a közigazgatási változások is a vártnál kedvezőtlenebbül befolyásolták a hálózati munkát. A járási feladatok szűkítésével ugyanis elsősorban az alközpontok gyengültek meg. Emiatt az itt végzendő feladatok részben — a szükség hozta így — átkerültek a megyei könyvtárakhoz, ahol viszont a létszám sem nőtt a feladatok növekedésének arányában. Az önállóságukat veszített tagközségi könyvtárak gazdátlannak érezték magukat, ezért sokkal több módszertani segítséget igényeltek, mint önállóságuk idején. Az összevonás — könyvtári vonatkozásban — nem hozta meg a kívánt eredményt. Az állományfejlesztés lényegesen javult ugyan, a nyitvatartási idő azonban változatlanul kevés, vagy alig növekszik, s ez persze nem kedvez az olvasómozgalomnak.

Ugyancsak kedvezőtlenül hatott a módszertani munka eredményességére és az olvasómozgalomra egyaránt a községi könyvtárosok személyének gyakori cserélődése. Eleinte az alacsony bér, a hátrányos időbeosztás, később a képesítési rendelet mozgatta meg őket. Nem elhanyagolható a gyermekgondozási segélyen levők helyettesítésének gondja sem. A módszertani könyvtáros egyre többet kényszerült az alapismertek átadásával foglalkozni, melynek eredménye sokszor attól függött, hogy a pártfogásba vett könyvtárost szerződéssel vagy kinevezéssel alkalmazták-e. A szinte évenként szervezett alapfokú tanfolyamok nem változtattak lényegesen ezen a helyzeten.

Más könyvtári munkaterületek szakembereinek bevonása a módszertani tevékenységbe annak erősödését segítené elő, ha az e célra fordított idő nem volna korlátozott és kevés. Az évek során elmaradt, nagyon időigényes feltárási munkához például sokkal több fáradozásra, erőre, sőt brigádmunkára volna szükség.

A gyakran kifogásolt propaganda megjavításához pedig elsősorban pénzre volna szükség. A megyei könyvtáraknak e célra — külön forrásból — anyagi fedezetet kellene kapniuk.

Az országos méretű takarékoság, fejlesztési visszafogottság érzékenyen érinti a közművelődési intézményeket. Talán a leleményesség is segíthetne a hírverésben, népszerűsítésben. Sajnos, nem mindig ott található a biztos anyagi fedezet, ahol azzal eredményesen tudnának gazdálkodni.

Utójára, de nem utolsósorban szólni kell a lelkesedés hiányáról is. Az új munkatársak egy része csak kereseti lehetőségnek, állásnak tekinti a könyvtárat. Ha a módszertani könyvtárosból is hiányzik a hit és a lendület, mit tud átadni belőlük a kisebb településeken működő, még mindig misszionáriusi hevülettel dolgozó kollégáinak? Hit és lelkesedés nélkül nem életképes a mi ügyünk. A könyvtárosok képzésében résztvevő szakembereken múlik, hogy tanítványaik szemében ne csak szakma, de hivatás is legyen a választott könyvtáros pálya.

Magyar Józsefné